

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษา สภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีการกำหนดนโยบายการบริหารการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นการวางแผน การประเมินความต้องการ ความจำเป็นของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย การวิเคราะห์สาเหตุ และพิจารณาหาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญ การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ มีการกำหนดกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับอายุ 3-5) ยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยกำหนดให้ ผู้บริหาร ผู้สอน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547 : 111-115) โดยผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย จะต้องมีความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและมีวิสัยทัศน์ ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมทางบริการทางการศึกษาให้เด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ส่วนบทบาทผู้สอนระดับปฐมวัย จะมีบทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้ จัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กกำหนดขึ้นด้วยตัวเอง และผู้สอนกับเด็กเล็กร่วมกันกำหนด โดยเสริมสร้างพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทุกด้านประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับบ้านและชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคม ชุมชน และท้องถิ่น และประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำ

ผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด แผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบ กำหนด แผนการเรียนรู้ของเด็กกับผู้สอน และเด็ก อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก และเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่ง การเรียนรู้ บทบาทของชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม / ชมรม ผู้ปกครอง ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งจากบทบาทหน้าที่ของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จึงทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ เกียรติจร ชัยอมฤต (2550 : 137) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน เอกชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก อวยชัย เลิศยะโส (2550 : 7) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้ง โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก ณัฐพงศ์ พุฒผล้า (2550 : 159 – 163) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสถานศึกษาเอกชนและรัฐ ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า มีดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากในการดำเนินงานของ สถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการศึกษาระดับปฐมวัย ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยต่างมี ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นการส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน
 อย่างดียิ่ง (สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา. 2547 ก : 33-36) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ
 การวิจัยของสุรีย์ อมาตยพงศ์ (2553 : 83-85) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร
 สถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อสภาพการจัด
 การศึกษาของโรงเรียนต้นแบบประจำอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี
 ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ
 ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษา
 ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีนโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่
 ชัดเจน มีรูปแบบการบริหารงานทั้ง 4 ด้านที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ
 ผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ สามารถนำแนวทางการปฏิบัติไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ใน
 สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีรูปแบบการดำเนินงานที่ไม่แตกต่างกัน เพื่อให้ประสิทธิภาพตาม
 ความมุ่งหมาย โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องให้การอุดหนุนด้านงบประมาณ และบุคลากร
 ที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยดังกล่าว
 สอดคล้องกับการศึกษาของอวยชัย เลิศยะโส (2550 : 140-143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ
 ดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และประธาน
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่
 แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาชั้นปฐมวัย ในสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ควรมีการจัด
 ฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมและ
 สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายใน
 และภายนอก ควรมีการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการที่ครบถ้วนของเด็ก
 ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความ
 เข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และมีการจัดฝึกอบรม ความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ/
 นวัตกรรมของบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กควร

ให้มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการจัดประสบการณ์อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผลการประเมินการจัดประสบการณ์ให้ผู้ดูแลเด็กทราบ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ควรให้ครอบครัวของเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาเป็นประจำซึ่งในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจะส่งเสริมให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความก้าวหน้าสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา, 2547 ค : 30-32) ที่ได้กล่าวว่า 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุม เด็กปฐมวัยทุกประเภท 2) ยึดการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย 3) พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย 4) จัดประสบการณ์เรียนรู้ ให้สามารถ ดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข 5) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของสมทรัพย์ สุทธิ (2555 : 102-106) ได้สรุปว่า เด็กควรได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการบูรณาการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ ควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงประชาชนให้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบปัญหาซึ่งควรนำมาเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนมีการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนเพื่อนำมาใช้ในการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกับการจัดการศึกษาในแต่ละแห่งต่อไป

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาควรดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ครบทุกมุมประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการจัดการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการเป็นการหลอมรวมกิจกรรมหลายกิจกรรมเข้าไว้ด้วยกันเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กได้รับความรู้ที่แปลกใหม่

1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองร่วมกันประเมินพัฒนาการของเด็กโดยเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมที่หลากหลายสำหรับใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการของเด็ก

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้รับทราบและเข้าร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลสำหรับจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดต่อไป

2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ในเขตจังหวัดมหาสารคามทุกเขตพื้นที่ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีมาตรฐานและเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันต่อไป